

מרפאות המשרתות אוכלוסיית חיילים גדולה יחסית. ברוב המרפאות נמצאו ליקויים בעיקר במעקב אחר הפניית חיילים לרופאים מומחים ואחר תוצאותיה, בניצול חדרי חולים ובפיקוח על תרופות. האחראים למרפאות עשו בעקבות הביקורת לתיקון הליקויים ביחידות שנבדקו. מפקדת קצין רפואה ראשי מצידה, נתנה את דעתה למשתמע מממצאי הביקורת שהועלו לגבי נוהלי העבודה והפיקוח.

ממצאי מעקב

פיתוח רובה סער

דו"ח שנתי 25, עמ' 798

בשנת 1974 בדק משרד מבקר המדינה את תהליך הפיתוח של רובה סער (רוס"ר) בשביל צה"ל, שהחל בינואר 1965. לאחר שלבי תכנון, ניסוי ובחינת אלטרנטיבות, החליט הרמטכ"ל, באפריל 1971, שצה"ל יצטייד ברוס"ר "גליל". במרוצת 1973 ו-1974, שעה שה"גליל" היה כבר בייצור שוטף, עוררו גורמים שונים בצה"ל שאלות הקשורות בתכונותיו של ה"גליל" ואופן הפעלתו. בעת סיום הביקורת, בדצמבר 1974, היו רובי הסער בניסוי מורחב של מפקדת קצין חי"ר וצנחנים ראשי, שנערך בבסיסי ההדרכה, כדי לעמוד על טיבם בשימוש יום יומי. ביקורת מעקב, בדצמבר 1976, נערכה במטכ"ל/אג"א ובמטכ"ל/אג"מ.

בתחילת נובמבר 1975 הגישה מפקדת קצין חי"ר וצנחנים ראשי סיכום של תוצאות הניסויים שנערכו ברוס"ר "גליל", בהשוואה לרוס"ר מקור"ל, בציינה כי "ללא ספק שני הרוס"רים טובים ואפשר להתקשות במאזן של יתרונות ומגבלות לאיזה צד נוטה הכף". עם זאת מנתה מפקדת קצין חי"ר וצנחנים ראשי, בין היתר, את המגבלות שנתגלו ב"גליל". בעקבות סיכום זה, החליט ראש אג"מ, בנובמבר 1975, לתקן ולשפר את המגבלות שהתגלו ב"גליל". באמצע אוגוסט 1976 החליט ראש אג"מ על בחינת האפשרות להגדיל את היקף ההזמנות מהייצור המקומי, לאחר ביצוע השיפורים העיקריים ב"גליל".

נוסף על הזמנות הייצור בשנים 1973 ו-1974, הזמין מטכ"ל/אג"א מהתעשייה הצבאית בשנת 1975 כמות נוספת של רוס"רים. עד דצמבר 1976 סופקו כ-60% מתוך ההזמנות הקיימות; הספקת הרוס"רים הנתורים צפויה בחלקה עד סוף שנת התקציב 1976, ובחלקה בשנת 1977. תכנית ההצטיידות לשנת 1977 כוללת רוס"רים נוספים.

הספקת מזון ופיקוח על צריכתו

דו"ח שנתי 25, עמ' 802

בביקורת שערך משרד מבקר המדינה בשנת 1974 בבסיס מזון בצפון נבדקו ההסדרים לביצוע בדיקות קבלה של פריטי מזון שקיבל הבסיס מספקים. הבדיקות נעשו במעבדת המזון של קצין תחזוקה ראשי, על פי דגימות שנלקחו מן הפריטים שקיבל הבסיס. הביקורת העלתה, שהסדרי הדגימה לא היו מספיק יעילים וכי היו מקרים שהבסיס חרג מהוראות הדגימה. כמו כן היו ליקויים בפיקוח על קבלת תשובות מהמעבדה.

בדיקת מעקב מסורגת שנערכה בבסיס המזון בינואר 1977 העלתה, כי בדרך כלל לא היו חריגות מהוראות הדגימה וכי הבסיס קיים מעקב סדיר אחר קבלת תשובות מהמעבדה.

הרישום ב"יומן מצבה לצורכי כלכלה" נעשה על ידי סגל השלישות ורישום מצבת המתכללים בהזמנות המזון נעשה על ידי סגל האפסנאות של היחידה. ביחידות מספר הועלו הפרשים בין הדיווח על מספר המתכללים לפי ההזמנות לבין יומן המצבות; בשלוש יחידות הגיעו הפרשים ל-130% עד 205%. במקרים אחרים רשמו יחידות מספר קבוע של מתכללים; ללא התחשבות בשינויים הנובעים מחופשות, העברות וכו'.

בדיקת המעקב באותן היחידות העלתה, כי הפרשים בדיווח הצטמצמו, אולם נמצאו מקרים של דיווח על מספר קבוע של מתכללים.

יחידות סדירות רבות לא רשמו בהזמנות המזון את מצבת המתכלכלים, ולא ערכו יומני מצבה לצורכי כלכלה.

בדיקת המעקב העלתה, שיחידות סדירות רבות לא רשמו בהזמנות המזון את מצבת המתכלכלים פרקי זמן שונים בחודש; מיחידות בודדות לא נתקבלו יומני מצבה לצורכי כלכלה לגבי חלק מהזמן.

על פי רישומי מפקדת מרכז מזון היו עד לסיום הביקורת, באוגוסט 1974, 11 יחידות, שכל אחת מהן הזמינה אלפי מנות מזון מעל למגיע לה. יחידות אחרות צברו עודפי מצרכים ולא ביקשו להפחית כמויות מתאימות מההספקה השוטפת.

בבדיקת המעקב נמצא, כי היחידות האלה לא הזמינו מנות מזון מעל למגיע להן; בדרך כלל לא נמצאו מקרים של צבירת עודפים של מצרכי מזון.

בבסיס מזון בצפון הארץ חולקו ליחידות פריטי מזון — בקבוקים פלסטיים המכילים שמן מאכל וקופסאות שימורים — שלא סומנו בסימון מיוחד הנדרש על פי פקודות מטכ"ל לסימון אפסניה הנמצאת ברשות צה"ל.

בדיקת המעקב העלתה, שעל בקבוקים ועל קופסאות שימורים שהיו בבסיס היה הסימון שנדרש.

סדרי ניהול חקירות במשטרה צבאית

דו"ח שנת 25, עמ' 817

בהוראות הפיקוד העליון נקבע בין השאר, כי מתפקידו של מפקד משטרה צבאית חקירות (מצ"ח) לפקד על חוליות מצ"ח, להנחותן, ולהדריך מבחינה מקצועית. כפיפות הפיקודית של יחידת מצ"ח חיל האוויר למפקד חיל האוויר לא עלתה בקנה אחד עם הוראות הפיקוד העליון. משרד מבקר המדינה הצביע בפני מטכ"ל/אכ"א על הצורך להסדיר את העניין.

ביולי 1975 בוטלה יחידת מצ"ח של חיל האוויר. תיקי חקירות הנוגעים לחיל האוויר מועברים לטיפול במרחבים השונים של מצ"ח לפי העניין.

בהוראות מפקדת קצין משטרה צבאית ראשי נקבע, כי על מרחב מצ"ח להעביר דו"ח מוקדם למפקדת יחידת מצ"ח תוך 24 שעות מפתחת תיק חקירה. ב-60 מתוך 210 תיקים, שנבדקו במרחב מצ"ח מרכז, נמצא, שהדו"חות הועברו באיחור.

בדיקת מדגם של 100 תיקים משנת 1976 שנערכה במרחב מצ"ח מרכז, העלתה, שהדו"חות המוקדמים הועברו בזמן, בהתאם להוראות.

ההוראות קבעו כי על מרחב מצ"ח להודיע מיד לפרקליט צבאי פיקודי על כל פתיחת תיק חקירה הנוגע לגרימת מוות או לביצוע פשע. מרחב מצ"ח מרכז לא נהג להעביר לפרקליט צבאי פיקודי הודעה, כנדרש.

בדיקת המעקב, שנערכה באמצע דצמבר 1976, העלתה, שעל פתיחת תיק חקירה בדבר גרימת מוות או ביצוע פשע נהג מרחב מצ"ח מרכז להודיע לפרקליט צבאי פיקודי באמצעות הטלפון. בעקבות הביקורת הודיעה מפקדת מצ"ח, בראשית ינואר 1977, שניתנה הוראה למפקד מרחב מצ"ח מרכז להודיע בכתב על פתיחת תיקים, הנוגעים לנושאים הנזכרים.

ההוראות קובעות, כי על מפקד יחידה להודיע מיד למרחב מצ"ח על כל מקרה של חשד לגניבה. ב-14 מתוך 46 מקרים שנבדקו הועברה ההודעה באיחור של 10 עד 53 ימים.

בדיקת מדגם של 100 תיקים משנת 1976 במרחב מצ"ח מרכז, העלתה, ש-43 מהם התייחסו למקרים של חשד לגניבה; ב-7 מתוך 43 המקרים הועברה ההודעה באיחור של 4 ימים עד חודשיים בקירוב.

הקמת מקלטים

דו"ח שנתי 25, עמ' 820

מפקדת ראש הג"א בחנה אפשרויות שונות לביצוע סקר כולל בקשר למיגון האוכלוסיה. מידע, הכולל עריכת סקרים מדי פעם בפעם, נאסף על ידי אנשי הג"א והרשויות המקומיות, אך הוא לא בא במקום הסקר הארצי הכללי, שהיה בדעת ראש הג"א לערוך.

עריכת סקרים, מדי פעם בפעם, על ידי אנשי הג"א והרשויות המקומיות נמשכת. תכניות, רבות מפות אזוריות, שבהן מסומנים המקומות שלגביהם יש צורך בהקמת מקלטים ציבוריים נוספים נמצאות בשלבי סיום.

מספר המקלטים הציבוריים, בשלוש הערים הגדולות, שהקמתם אושרה בשנת הכספים 1974, במסגרת ההקצבות, היה 108. המספר הקטן יחסית של מקלטים, שאושרו להקמה, הושפע בעיקר ממחסור במגשרים פנויים להקמת מקלטים ציבוריים במקומות, שבהם אין מקלטים בבתי מגורים.

בשנת 1975 אושר מימון להקמה של 50 מקלטים ציבוריים בשלוש הערים הגדולות וטופל בהקמתם. בשנת 1976 אישרה מפקדת ראש הג"א הקמתם של 42 מקלטים נוספים, אך התקציב לכך אושר סופית רק בנובמבר 1976 ורק במועד זה הוחל הטיפול בהקמתם.

נמצא פיגור ניכר בהשלמת בנייתם של מקלטים ציבוריים. הביקורת העירה, שאין סיבה לפיגור כה רב בהשלמת בנייתם של מקלטים ציבוריים, שבנייתם כבר אושרה, ועל הרשויות המקומיות לעשות מאמץ למניעת ההשהיות.

בסוף אוקטובר 1976 היו עדיין 168 מקלטים בישובים שונים שהאישורים לבנייתם הוצאו ב-1968 בין 1973, ו-281 מקלטים שהאישורים הוצאו ב-1974, אך בנייתם טרם הושלמה. העיכוב נגרם, לפי הסברי מפקדת ראש הג"א, משום שהתקציב להקמת המקלטים ל-1974 אושר בחלקו בתחילת שנת התקציב ובחלקו רק לאחר ספטמבר 1974.

במקומו דן בדק הג"א בשנת 1973 139 מקלטים שהוקמו בבניינים פרטיים: ב-83 מהם צוינו ליקויים חמורים; ב-25 ליקויים קלים; ולגבי 31 לא היו הערות.

בין אוקטובר 1975 לספטמבר 1976 בדק הג"א במחוז דן 349 מקלטים: ב-168 מהם נמצאו ליקויים חמורים; ב-135 ליקויים קלים ולגבי 28 לא היו הערות.

בחיפה נבדקו ב-1973 23 מקלטים: ב-6 נמצאו ליקויים חמורים; ב-13 לא הייתה אפשרות לקבוע, אם היו ליקויים, כיוון שלא היו תכניות במקום בזמן הבדיקה. לגבי 4 מקלטים לא היו הערות.

בשנת 1975 לא קויים בחיפה, ולא ביתר הרשויות המקומיות שבמחוז חיפה, פיקוח על הקמת מקלטים בבניינים פרטיים. הפיקוח מתוכנן לחודשים פברואר ומארס 1977.

בדיקות הג"א, שנערכו במקלטים פרטיים ב-1973, העלו הזנחה באחזקה במספר ניכר מהם. הביקורת קבעה, שמתפקידן של הרשויות הנוגעות בדבר לשפר את סדרי הפיקוח, לנהל פעולות קטברה מתאימות, ואף לא להתרע מפני נקיטת אמצעים משפטיים נגד עבריינים.

בשנים 1975 ו-1976 לא נערכו ביקורות על אחזקת מקלטים פרטיים במתכונת הבדיקות שנערכו ב-1973. בנובמבר 1975 פורסם חוק עזר לדוגמה למועצות מקומיות (החוקת מקלטים), תשל"ו-1975. במרצת אותה שנה ערכה הג"א מבצע "הג"א בכל בית", שבמסגרתו סופקה "חוברת למסביר", שנאמר בה בין היתר, כי האחריות לאחזקת המקלט בבית מוטלת על דייריו; ניתן ביטוי בכלי התקשורת לחשיבות שבאחזקה תקינה של המקלטים, במיוחד ב"שבוע הג"א" בחודש נובמבר 1976; במסגרת "ימי ארגון מרחבי" מתוכנן בחודש מארס 1977 במצע, בשיתוף עם הרשויות המקומיות נמשך הפנים, שלפיו יופעלו בקטעי הג"א צוותי ביקורת על אחזקת המקלטים.